

the environment. Understanding of human subjectivity in existentialism is filed. Examples of situations of choice, which is always associated with existential feelings – anxiety, abandonment, loneliness, freedom are shown. Is noted that amplification of elderly people subjectivity is caused by responsibility for themselves and others, life experience of mistakes and losses, need for care of environment.

Keywords: philosophy of age, paradigm, organism, environment, subjectivity, choice situation.

Козирєва Н. В.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ПРОЗА В «РОМАНТИЦІ ВІТАЇЗМУ» М. ХВИЛЬОВОГО

У статті розглянуто основні риси «інтелектуальної прози», що є характерними для творчості Миколи Хвильового – відомого українського митця, прихильника «психологічної Європи» в художній літературі, фундатора «романтики вітаїзму», організатора літературного руху 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. Йдеться про нашарування в одному творі різних літературних жанрів (текст у тексті); прагнення автора залучати інтелект читача до аналізу та самоаналізу; безперервну циркуляцію смислів, що належать до різних рівнів рефлексії; витворювання автором власної міфології з переважанням у ній вільного, часто пародійного авторського трактування та іронічної відстороненості письменника; відкритий фінал твору, що дозволяє читачеві уявляти себе співавтором тощо. Враховуючи зазначені риси «інтелектуальної прози», у статті аналізуються твори М. Хвильового на прикладі «Вступної новели» та «Арабесок».

Ключові слова: філософська антропология, інтелектуальна проза, «романтика вітаїзму», сміхові інтенції, іронія, жарт.

Сучасні літературознавство та філософія виявляють значний інтерес до творчості Миколи Хвильового. Читачі та науковці ХХІ ст. мають змогу пересвідчитися в справжній майстерності талановитого письменника, дальновидного стратега, який символізував прагнення української культури до європейськості та її мрії вирватися з «трясовини» провінційності.

Зусиллями критиків і літературознавців декількох поколінь (В. Агєєва, Ю. Безхутрий, О. Білецький, О. Дорошевич, М. Жулинський, С. Єфремов, Ю. Лаврінєнко та інші) запропоновано плідні, хоча нерідко й суперечливі, інтерпретації багатьох творів М. Хвильового. Філософські аспекти його творчості аналізують у своїх

праця Г. Вдовиченко, В. Левіна, В. Табачковський та ін. Однак сучасні дослідження «хвильовізму» ще не склалися у всебічну, внутрішню несуперечливу характеристику художньої системи письменника у контексті наявних явищ і тенденцій розвитку літератури того часу.

Метою дослідження є аналіз внеску М. Хвильового а розвиток інтелектуальної прози в контексті *антропологічного повороту* європейської гуманітарної думки.

Суттєвий вплив на зміну європейської культурантропологічної парадигми у першій третині ХХ ст. вчинили філософські розвідки Ф. Ніцше [4] та О. Шпенглера [6]. Не випадково реакцією на наявні виклики суспільного буття був інтелектуальний роман (Т. Манн), де творчі здібності митця стають серцевиною для його інтелекту, що здатен на активні пошуки адекватної відповіді на постійно виникаючі в житті людини суперечності. Літературна творчість переносить свої акценти на філософсько-антропологічні виміри людини і людського буття, на особистісний аспект індивідуального переживання процесу створення чогось нового, на активний діяльнісний підхід, що спрямовується на створення якісно нових, невідомих раніше духовних цінностей. Специфіка літературної творчості, неповторність творчого процесу криється в залученні інтелекту, фантазії та уяви через міф, загадку, гру до конструювання нового образу кінцевого продукту: сучасної людини, її життєдіяльності, реалізації сутності в існуванні, у цілому, суспільного буття.

Своєрідно використовує у своїй творчості жанр інтелектуальної прози й активний прихильник «психологічної Європи» та фундатор «романтики вітаїзму» в українській літературі 20-х – 30-х рр. ХХ ст. Микола Хвильовий. В художніх доробках митця можна зустріти нашарування в одному творі різних літературних жанрів (текст у тексті); відмову автора щось категорично стверджувати чи заперечувати, прагнення залучити інтелект читача до аналізу та самоаналізу; обмеження людської життєдіяльності в соціальному просторі, зображення життя в замкнутому середовищі; особливе розуміння і функціональне вживання міфу задля рельєфного висвітлення наявного людського життя та можливості для нескінченної художньої гри, незліченних аналогій і паралелей, несподіваних «зустрічей», відповідностей, що кидають світло на сучасність і пояснюють її; включення у тканину оповіді елементів міфологічних образів і сюжетів, що дозволяє витворювати автору власну міфологію з переважанням вільного, часто пародійного її трактування та іронічної відстороненості письменника; безперервну

циркуляцію смислів, що належать до різних рівнів рефлексії; динаміку цілісного розгортання сюжету, з одного боку, ніби народжується ідея безглуздості життя, абсурду людських зусиль, а з іншого, – з'являються «тендітні паростки надії» на краще майбутнє тощо [1–3].

Для прикладу візьмемо «Вступну новелу» та оповідання «Арабески», що посідають особливе місце в творчості М. Хвильового. По-перше, як «Вступна новела», так і «Арабески» написані спеціально для першого тому видань творів письменника. Якщо «Вступною новелою» розпочинається, то «Арабесками» завершується зазначене видання. Отже, «Вступну новелу» можна розглядати як вступ чи то передмову, а «Арабески» – як висновки, підсумок роботи автора. По-друге, оскільки ухвалено рішення щодо друку творів М. Хвильового в 3-х томах (мова про 1927 рік – Н.К.), то від «Вступної новели» та «Арабесок» слід очікувати надзвичайно цікавих узагальнень, світоглядних моментів, що безпосередньо стосуються як самого письменника, так і його творчості. Йдеться про літературну дискусію 1925–1928 рр. (1927-й рік – саме середина дискусійного періоду – Н.К.), де чітко відслідковується певний етап в діяльності самого М. Хвильового як вже «приреченого романтика». По суті, настрої приреченості досить відчутний у «Вступній новелі» та «Арабесках». Нарешті, по-третє, М. Хвильовий своєрідно, по-новому презентує твір-передмову, який має назву вступної новели, від якої читач може очікувати оригінальних попередніх пояснень. Щодо завершального твору – «Арабесок», то й тут замість певних підсумків автор несподівано (зрозуміло, що не випадково) звертається до терміну «арабесок», з одного боку, як до складного візерунка, орнаменту, а, з іншого, – як до твору з примхливим і невимушеним характером. Отже, в чому полягає ця примхливість та невимушеність також важливо з'ясувати.

З самого початку у «Вступній новелі» задається своєрідний стереоефект, який не просто викликає об'ємне сприйняття подій, а й створює враження гармонійної єдності часового і просторового (часу і простору). «Вчора в «Седі» безумствувала Ужвій і «Березіль» давав ілюзію екзотичної зливи, – пише М. Хвильовий, – а сьогодні над Харковом зупинились табуни південних хмар і йде справжній тропічний дощ – густий, запашний і надзвичайно теплий» (курсив наш. – Н.К.) [5, т. 1, 120]. Це, так би мовити, часові координати. Що ж стосується просторових, то їх співставлено з розмірами Землі. Дощ завітав на Лопань (тобто до української столиці – міста Харкова), однак, він досується і тропіка Козерога – це тропічний дощ, про що люди можуть дізнатися лише з географії, як зазначає автор.

Окрім того, М. Хвильовий подає сигнали, що певною мірою характеризують і його самого. По-перше, письменник, не зважаючи на шалену критику його поглядів, не відмовляється від ідей «Синіх етюдів» і не втрачає вірних друзів-однодумців, зокрема, Юліана Шпола [там само], який «...весь...як мокре курча, і – дивно! – з його капелюша тече чомусь *синя вода*» (курсив наш. – Н.К.). Це натяк означає, що автор залишається з тими, хто також мріє про «синю далечінь» загірної комуни (синій колір – специфічний колір для Хвильового). Окрім того, він неодноразово згадує своє улюблене число 13.

По-друге, письменник в новелі певною мірою характеризує себе, висловлюючи власні погляди. Зокрема він пише: «Я завжди забігаю вперед» [там само], – а це, вочевидь, не завжди закінчується порозумінням. Митець вважає усе написане до цього в художній творчості є лише першим етапом, своєрідною підготовкою до написання більш вагомих творів, до яких він себе готує [там само, 123].

У «Вступній новелі» перегукуються любов до рідного краю і віра в життя. «Я до безумства люблю небо, трави, зорі, задумливі вечори, ніжні осінні ранки, коли десь летять огнянопері вальдшнепи, – наголошує автор, – все те, чим так пахне сумно-веселий край нашого строкатого життя» [там само]. Ніщо не може викорчувати з його свідомості «романтика». «Я вірю, – пише він, – в «загірну комуни» і вірю так божевільно, що можна вмерти. Я – мрійник і з висоти свого незрівнянного нахабства плюю на слинявий «скепсис» нашого скептичного віку... Іще я люблю, – зазначає митець, – до безумства наші українські степи, де промчалась синя буря громадянської баталії, люблю вишневі садки... і знаю, як пахнуть майбутні городи нашої миргородської країни» [там само].

Далі М. Хвильовий говорить про те, про що традиційно йдеться в передмові, зокрема: «А тепер про зміст. Свою наймолодшу збірку я написав на початку тридцятих років нашого століття (в 1921–1922)» [там само, 122]. Проте, він не може без жартів, у тому числі, й над собою. Виявляється, що усі «негаразди» в його творчості йдуть від кімнати, де він працює, адже в ній страшенно тісно, живе багато народу, «...так що я міг сідати за стіл лише вночі. Саме тому, мабуть, у моїх творах і мжичка». Звичайно ж, навіть на тлі шаленої критики ніхто у ті часи не заперечував таланту письменника-новатора. «Тепер про форму, – тут же пояснює М. Хвильовий, – Я, знаєте, належу до того художнього напрямку, який сьогодні не в моді, ... я...романтик!». Ну і саме від цього, від романтизму (це знову ж таки явний жарт)

«...іде розхристаність і зворушливе шукання самого себе до ста двадцятьох років (я думаю прожити сто п'ятдесят)» [там само].

М. Хвильовий, не зважаючи ні на що, залишається романтиком, але вже «приреченим романтиком». Він все ще вірить, що «попереду стелиться великий життєвий шлях».

Оригінально-інтригуєча назва передмови – «Вступна новела» – дозволяє авторові нібито «ховатися» за жартівливо-іронічним стилем викладу свого вступу, адже як іще можна зберегти свої погляди. Читач має можливість протягом всього твору спостерігати, як жартує та іронізує автор. Зокрема, помітна повна несерйозність ще на початку «Вступної новели», коли вводиться образ професора Канашкіна, професора, що підходить до них з усмішкою «ніби він допіру наївся карамелі» [там само, 120]. Далі професор Канашкін розповідає щось про «критичну оглоблю» (це стосується кінського упряжу і критики, тобто чим можна «вдарити» і від чого дуже важко оговтатися). Тут же висміюється «наукова праця» професора Канашкіна під назвою: «Що таке липа, як так трапляється, що професорська кафедра раптом стає липова, що таке, нарешті, липовий професор». В такій жартівливій тональності говориться і «про соціальне коріння богемських ухилів серед наших іспанських письменників» [там само, 120]. Герої новели називають «вченого» генієм сучасної критики не без іронії, чого не розуміє професор Канашкін. Показовою є й згадка про автора «Трьох мушкетерів» Ринальдо Ринальдїні. Не розуміючи «пастки», професор запевняє, що цей твір не належить перу письменника Ринальдо Ринальдїні (насправді такого письменника ніколи не існувало), а належить перу письменника Гофмана-молодшого, який писав під псевдонімом Дюма (батько). Зрозуміло, що читаючи «Вступну новелу», «професор Канашкін» упізнає себе.

Таким чином, «Вступна новела», що не має ознак класичного варіанту вступу, дозволяє письменникові впевнено використовувати смислову багатозначність тексту в жартівливо-іронічній тональності задля відстоювання своїх власних поглядів, писати про серйозне нібито несерйозно. Свідченням того є кінцівка: дощ, «злива – густа, запашна і надзвичайно тепла» і життя в описі письменника – поряд. «...Хай живе життя! Хай живе безсмертне слово! Хай живе тропічна злива...» [там само, 123]. Після подібної зливи усе розквітає, завжди приходять нове життя.

Смислова багатозначність наскрізь пронизує й оповідання «Арабески», яке складається з трьох своєрідних, але пов'язаних між собою новел, що підводять підсумки, тобто складають заключну частину, післямову до першого тому творів М. Хвильового. Причому

досить своєрідно багатозначність прихована навіть у назвах окремих частин (новел): перша називається «IX слово», друга – «XIV слово», третя ж просто позначена римською цифрою II, як зазвичай традиційно виокремлюються частини будь-якого твору. Зрозуміло, що назва «слово» стосується чогось біблійного, релігійного. Вже на початку «IX слова» зустрічаємо нібито спогади про «далекий огонь, що горить на костюлі», причому, саме цей вогонь, на думку письменника, здатен «творити поему» реального життя. Чому «костюл», а не церква, що було б більш логічним для України? Вірогідно, М. Хвильовий хоче підкреслити, що він не відмовляється від європейського майбуття української літератури. Про це свідчать і перші рядки «Арабесок», що викликають в уяві образ Марії – Матері Божої, що разом з Марією (європейське Маріам – співрозмовниця) Nicolasa – зустрічається в новелі не один раз [там само, 318]).

Проте, справжні підказки для розшифровки назв «IX слово» та «XIV слово» М. Хвильовий дає не відразу, а лише в кінці «XIV слова», підсумовуючи семирічний розвиток країни після «городянської революції». Отже, йшло «літо тисяча дев'ятсот двадцять четвертого року, – пише він. – Головний лікар читав сьогодні лекцію про душу». Усе відбувалося честь по честі й на питання «із народу», що з'явилося раніш: мисль чи слово, – лектор, хоч і «проковтнув слово», але «кинув: – Я думаю – мисль». Відповідь насторожує: марксист говорив би про первинність матерії, а віруючий у Бога – про першість слова. І відповідь лектора, що була ні тим, ні сим, пов'язується з відповідною мораллю: «...раніш появилось не слово і не мисль, а гнила риба, бо лекцію про душу було розраховано спеціально на заспокоєння нервів, які розтривожено було вищезазначеною твариною» [там само, 314-315].

Що означає оце слово «IX слово» з нашої точки зору? Це і є один із моральних принципів, запропонований Біблією (суто Біблійне) в Дев'ятій заповіді, який застерігає не свідчити неправдиво на свого ближнього. Можна наполягати на тому, що в «IX слові» М. Хвильовий виставляє себе під промені правди й обіцяє не кривдити оточуючих його людей. Саме тут стає зрозумілим, чому йдеться про Дев'яту заповідь із Біблії. Щодо другої назви – «XIV слово», то тут також неважко знайти пояснення, якщо мати на увазі те, що Бог творив світ протягом семи днів. Якщо до цього додати сім років творення радянською владою так званого «соціалістичного» світу, насправді, «світу гнилої риби», то це вже буде інше слово, не співзвучне Божому – «XIV слово». Таким чином і творилося воно набагато довше, і не те «натворили» за сім років, натворили – непотріб.

Оповідання «Арабески» також написано в іронічному дусі, в своєрідно-специфічному хвильовівському іронічному стилі. В цьому творі, як і в інших, серед оповіді «розсипані» орнаменти оксюмору: «мовчазний концерт цвіркунів», «безшумні шуми строкатих аналогій і асоціацій», «темрява буденщини», «огнецвіт фантазії». І якщо спробувати мислити за аналогією своєрідних авторських висловлювань, то в цілому можна прийти до «несерйозної серйозності». Насправді ж, певною мірою жартівлива тональність, що задана письменником в тексті «Арабесок», не може «збити з пантелику» вдумливого читача, адже в творі йдеться про абсолютно серйозні речі.

М. Хвильовий з теплотою відзивається про місто, в якому живе: «Я безумно люблю город». Ці відверті почуття проходять лейтмотивом крізь увесь твір: «Я люблю, коли далеко на дальніх міських левадах рипить трамвай: щось неможливе нагадує цей рип, щоб постали переді мною теплі образи, як хрустальні дороги, як прозора-фантастичні ліденці (коники), що я їх уже ніколи, ніколи не побачу на базарі. Тоді я люблю Іспанію». Немає сумніву, що любов'ю до Іспанії письменник хоче засвідчити прагнення до європейськості в літературі. Адже для нього «город», який він любить, – «це Сервантес Сааведра-Мігуель», а іспанські новели – радість, що дарує «маленьку музику», як оркестр людської душі [там же, 300-301].

М. Хвильовий безумно любить свою чумацьку країну, де «співають наші дівчата біля шведських могил, коли пісня з буряків, як сіроока жура, як геніальний Леонтович у бур'янах мого степового краю? Чи розкажу тобі, як повільною ходою бредуть круторогі воли з молочної ферми? Чи сплету тобі вінок із польових дзвоників...». Образ України автор пов'язує з «духмяною романтикою» та «голубою Савойєю» [там само, 301-302].

«ІХ слово» «Арабесок» наповнене духом романтики. Але це вже не є тією «романтикою вітаїзму», яку ми спостерігаємо в «Силуетах», «Колоніях, віллах...», «Чумацькій комуні», «Лілюлі» тощо. Немає «упевненого» гумору та жартів, що стосувалися «політлікбезу» чи «правди революції», їдкої сатири, як це було з міщанством чи «партсовбарством». З'являється «тиха журба» по любові, «мелодії слів», «запаху слова», «голубих метеликах», «польових дзвониках»; страждуща задумливість в картинах міської суєти, «далекої Іспанії», «європейської голоти», «голубої Савойї», рідної «чумацької країни» [там само, 300-304]. У настроях письменника ледь вловимо відчувається навіть відчай та ностальгія за втраченими можливостями

в суспільних перетвореннях. Сміх, іронія «приреченого романтика» набувають присмаку гіркоти.

Звичайно, М. Хвильовий залишається собою. Інколи письменник переводить оповідь на певні курйози, які не можуть не викликати сміху, наприклад він згадає Діккенса, де в «Записках Піквікського клубу» «герой скрикнув: «– Їхать – так – їхать, як говорив папуга, коли кішка потягла його за хвіст». Зрозуміло, що це жарт, можливо, з розряду «чорного гумору». Або розповідь про трагікомічну сцену «правди життя», коли «така собі самочка» «грузна баба» «...кожної суботи тягла студента до себе на кухню, напоювала його там жовтим, (якась примісь) самогоном, і, коли студент часто починав хилити голову набік, то... брала енергійним жестом свою жертву за плече, роздягала її догола й клала на своє ліжко» [там само, 308-309].

У «ІХ слові» шість разів зустрічаються окремі короткі речення, що складають дивовижну єдність, нагадуючи словосполучення, а саме: «Марія. Ніч. Міст. Весна». Це слова-символи, в яких затаїлася певна смислова багатозначність, що дозволяє оповідачеві влучно висловити свої думки. Не випадково це «словосполучення» вживається в різних варіаціях. Проте «весна» завершується несподівано. «...А сьогодні, – з сумом сповіщає автор, – вітри наседають з півночі. Цілий день шаленіє хуртовина, і ростуть на дорозі замети. Іде грудень...» [там само, 304]. Тобто настала така «Весна» для України, що й «Зима» ще не скінчилася.

Отже, в тексті твору ще неодноразово можна переконатися, що таке кохання, що таке Європа і «Міст», який не лише з'єднує два береги, а й розділяє їх. «Гримить повінь. – [Це під мостом – Н.К.]. Над рікою – важкі весняні хмари». Проте лише на одному березі «...Марія дивиться на далекий огонь, що горить на костьолі, і творить поему» (курсив наш. – Н.К.). Саме на костьолі вона бачить циферблат годинника, помічає казковий вогонь. Чи не натяк це на те, що свій час треба звиряти з костьолом, з Європою [там само, 301-302]. Але не вийшло б так, як дістався землі «літун» у «Записках Піквікського клубу» Ч. Діккенса: «– А от і я! – сказав хтось, падаючи з десятиповерхового будинку». Чому так може вийти? Тому що настав час вибору і сподівань, тому що можливі невірні кроки, тому що «гримить повінь. І тікають мутні води в невідому даль». На цьому тричі акцентує увагу письменник усього на двох сторінках. Не випадково нібито «навесні» «приречений романтик», який має «романтичне серце», думає про осінь [там само, 308-310].

З образом строкатої «Весни» М. Хвильовий пов'язує не лише прихід епохи великого Ренесансу, а й Великодня. З весною все

розпочинається, навесні все прокидається, розцвітає [там само, 319]. Разом з тим, від гротескної сцени, що виникає нібито уві сні Nicolasa, перехоплює дух. Йому сниться сон, що «з-під канапи вискочив звичайний пацюк з перебитим задом». І скільки б він не бив молотком цього пацюка, той не знищувався, не зникав, а, навпаки, лише збільшувався: «Але диво: пацюк знову виріс і став розміром з фокстер'єра. Пацюк з перебитим задом іде на задніх лапках. В кімнаті тихо, за вікном тихо, і тільки *на костьолі горить циферблат. Я мовчу*» (курсив наш. – Н.К.) [там само, 310-311]. Сумний висновок напрошується сам по собі: скільки не бий зло, та воно не зменшується, а, навпаки, зростає і нема цьому кінця і краю. А що ж костьол, чи допоможе, чи врятує він? Відповідь відсутня, «IX слово» скінчилось.

Завершуються «Арабески» образом ходи: «...Іду. Синій вечірній город. Азія. Б'є годинник. Іду».

У цілому смислова багатозначність інтелектуальних творів «Вступної новели» та «Арабесок» сприяє, на наш погляд, створенню інтелектуальної літератури, яка кличе до осмислення людиною свого існування (життєдіяльності) власним розумом. Вміле використання автором сміхових інтенцій дозволяє оживити описане в уяві читача, створивши «стереофонічну» картину прочитаного. На протигагу «нудно-солодкому», ідеалізуючому дійсність так званому «соціалістичному реалізмові» «пролетарської літератури», М. Хвильовий надає читачеві можливість реально помислити над різнобарвністю справжнього світу людського буття. Такі багатосмислові тексти вочевидь можна вважати дійсною «філософією життя».

ЛІТЕРАТУРА

1. *Акулова Н. Ю.* Генезис і жанрова специфіка інтелектуального роману [Електронний документ]. – Режим доступу: http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/image/konf%208/sb8_2_21.pdf.
2. *Безхутрий Ю. М.* Художній світ Миколи Хвильового. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2005. – 332 с.
3. Інтелектуальна проза на Заході ХХ століття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://clyde.com.ua/l/34.htm>.
4. *Ницше Ф.* Сочинения: В 2 т. [Сост. ред. и авт. примеч. К.А. Свасьяна; Пер. с нем.]. – М. : Мысль, 1996.
5. *Хвильовий М.* Твори: У 2 т. / [упоряд. М.Г. Жулинського, П.І. Майданченка; передм. До 1 т. М.Г. Жулинського]. – К. : Дніпро, 1990.

6. Шпенглер О. Закат Западного мира; Очерки морфологии мировой истории. Полное издание в одном томе / [Пер. с нем.]. – М. : «Изд-во АЛЬФА-КНИГА», 2010. – 1085 с.

Козырева Н. В. Интеллектуальная проза в «романтике витаизма» М. Хвильевого.

В статье рассматриваются основные черты «интеллектуальной прозы», которые являются характерными для творчества Микола Хвильевого – известного украинского художника слова, сторонника «психологической Европы» в художественной литературе, основателя «романтики витаизма», организатора литературного движения 20-х – начала 30-х гг. XX в. Речь идет о наслоении в одном произведении разных литературных жанров (текст в тексте); стремлении автора привлечь интеллект читателя к анализу и самоанализу; непрерывной циркуляции смыслов, которые принадлежат к разным уровням рефлексии; созданию автором собственной мифологии с преобладанием в ней свободной, часто пародийной авторской трактовки и ироничной отстраненности писателя; открытый финал произведения, что позволяет читателю представлять себя соавтором и т.п. Учитывая отмеченные выше черты «интеллектуальной прозы», в статье анализируются произведения М. Хвильевого на примере «Вступительной новеллы» и «Арабесок».

Ключевые слова: философская антропология, интеллектуальная проза, «романтика витаизма», смеховые интенции, ирония, шутка.

Kozyreva N. V. Intellectual prose in «romance of the vitaism» by M. Khvylyovyi.

The article discusses the main features of the «intellectual prose» which are typical for Mykola Khvylovy's creativity – the famous Ukrainian literary artist, supporter of the «psychological Europe» in the literature, founder of «romance of the vitaism», organizer of literary movement of 20s – the early 30s of the XX century. It is referred to overwrite of various literary genres in one work (the text in the text); an author's effort to attract the reader's intelligence to the analysis and self-analysis; a continuous circulation of meanings that belong to different levels of reflection; author's creation of his own mythology which includes predominance of the free, often parodic author's treatment and ironic detachment of the writer; the open final of the work that allows the reader to be a co-author, etc. Taking into account the above-mentioned features of the «intellectual prose», the article analyzes the works of M. Khvylyovyi by the example of «Vstupná Novela» and «Arabesques».

Keywords: philosophical anthropology, intellectual prose, «romance of the vitaism» comic intention, irony, joke.